

[LIII Gyldenkilde]

Jeg skal selvfølgelig ikke forhandle færdig her fra talerstolen. Det ville være tåbeligt, for vi må se at få enderne til at nå sammen på en eller anden måde, og det skal vi såmænd også nok få. Men jeg må da lige gøre arbejdsministeren opmærksom på, at der ikke er tale om, at der ikke er flertal herinde for at fastholde anden del af forslaget. Det håber jeg da at man også har forstået. Resten af Folketingets partier undtagen De Radikale, Socialdemokratiet og SF har indtil nu, talt for, at det skal med, hvis det endelig skal være, for så skal det ikke blive for højt. Der er altså flertal for det, men det bliver uden SF's stemmer. Det var det, jeg sagde. Det vil sige, at dette forslag kommer igennem. Alt andet ville jo være tosset, og så tossede er vi da heldigvis ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 200

Forslag til lov om varsling m.v. i forbindelse med afskedigelser i større omfang.

Af Bakholt (S) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Sammen med denne sag foretoges den sidst på dagsordenen opførte sag, nemlig:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om lønmodtagers tryghed i ansættelsen.

Af Bakholt (S) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Det kom som en lille overraskelse for mig, at vi skulle behandle begge forslagene under ét. Jeg håber ikke, jeg har nogen taletidsbegrænsninger, for jeg har to lange svar.

Jeg vil først koncentrere mig om lovforslag nr. L 200, altså lovforslaget om varsling. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at forslagsstillerne finder, at der er behov for en tydeliggørelse og en opstramning af varslingsreglerne. Det begrundes med, at en række kollektive afskedigelser inden for de seneste år efter forslagsstillernes vurdering har vist, at de gældende regler ikke fungerer i overensstemmelse med hensigterne.

Når man skal vurdere lovforslaget, synes jeg, at man skal holde sig for øje, hvad meningen er og var med varslingsreglerne. Disse regler har to hovedformål. Det ene er, at der så tidligt som muligt forud for påtænkte afskedigelser optages forhandlinger på den berørte virksomhed om, hvorledes afskedigelser kan undgås eller begrænses eller følgerne heraf afbødes. Det andet formål er at give arbejdsmarkedsnævnene og dermed arbejdsformidlingen mulighed for på et tidligt stadium at søge løsninger på de problemer, som afskedigelser rejser.

Selv om reglerne for så vidt har betydning for lønmodtagere, når man taler om tryghed i ansættelsen, tilsigter reglerne ikke at være en løsning på tryghedsproblemerne. De må løses på anden måde, dvs. traditionelt gennem indgåelse af kollektive aftaler på arbejdsmarkedet eller ved lovgivning uden for varslingsreglernes område, dvs. funktionærlov, tjenestemandsløve m.v.

Hvis man holder sig til varslingsreglernes formål og ser på, hvorledes reglerne hidtil har virket med hensyn til at opfylde formålene, mener jeg, at forslagsstillerne skyder langt over målet ved at sige, at reglerne ikke fungerer i overensstemmelse med hensigterne. Reglerne virker, og de har virket godt i en lang, lang række situationer.

Det er indlysende, at arbejdsformidlingen har sværere ved at tackle problemerne med at genplacere de afskedigede ved omfattende virksomhedsnedlæggelser eller indskrænkning

[Arbejdsministeren]

ger i områder med svag beskæftigelse, men disse problemer løser man altså ikke ved at gennemføre det foreliggende lovforslag. Genplacering og gerne en hurtig genplacering i et andet job kan jo kun ske ved, at der findes et tilstrækkeligt antal arbejdspladser, og en af forudsætningerne herfor er, at der gives erhvervslivet rimelige betingelser at arbejde under.

Jeg er i og for sig ikke i tvivl om forslagsstillerens gode hensigter, men jeg vil godt advare imod at gå den vej, som lovforslaget anviser, og det er faktisk ikke mindst af hensyn til lønmodtagerne, hvis levevilkår hænger meget nøje sammen med erhvervslivets trivsel og dermed muligheden for at opnå nogle af de job, som bliver skabt.

Jeg vil gerne pege på, at når man tager forslaget om at udvide fratrædelsesfristen, således at fristen bliver på 8 uger mod den i dag gældende frist på 30 dage, dertil lægger de 4 uger, der skal gå til forhandling, før den foreslåede 8-ugersfrist kan begynde at løbe, når man altså frem til, at afskedigelserne tidligst kan ske efter forløbet af i alt 12 uger eller 84 dage.

Jeg tror, at man i det virkelige liv sagtens kan forestille sig, at virksomhederne vil være endog særdeles tilbageholdende med at udvide deres aktiviteter, hvis disse regler bliver indført. Jeg tænker specielt på, om de små og mellemstore virksomheder, som er på vej ud på eksportmarkederne, eller som måske står over for at få deres første større eksportordre, men som ikke aner noget som helst om, om de er i stand til at få en tilsvarende ordre det næste halve år og det næste år osv., vil turde binde an med at ansætte nye medarbejdere for at levere det, de skal levere, hvis de risikerer ikke alene at tabe fortjeningen, fordi der er varslingsregler, men også får et egentligt tab på at udvide. Jeg tror altså, der er en alt for stor risiko for, at små og mellemstore virksomheder, som er på vej ud i nye ting i kraft af nye tilbud, i virkeligheden mister lysten. De tør ikke tage chancen, fordi de er bange for, at de efterfølgende mister pengene igen, fordi de ikke fik et gentaget salg, og det har man sjældent sikkerhed for. Det er jo ikke sådan, at virksomhederne kan planlægge efter at øge omsætningen år for år for år. Virksomheder, der satser, gør det ofte uden sikkerhed for, hvad der vil ske i det efterfølgende år. Jeg tror, at der er en alvorlig risiko for, at mange danske virksomheder, specielt de små og mellemstore, lader være med at satse.

En forbedring af trygheden anerkender jeg. Men er det en forbedret tryghed for alle de arbejdsløse, at de ikke kan komme i beskæftigelse, fordi dette lovforslag forhindrer danske virksomheder i at satse? Det synes jeg at forslagsstillerne skal spørge sig selv om.

Også på anden vis tror jeg, at forslaget vil virke modsat sin hensigt. En generel udvidelse af fratrædelsesperioden, som man taler om, vil meget vel kunne medføre, at virksomhederne bliver mere opmærksom på at indgå arbejdsaftaler. Det er jo lovligt at gøre det. Det kan være arbejdsaftaler, der som hovedregel ikke vil være omfattet af varslingsbestemmelserne, det vil sige, at lønmodtagerne og deres organisationer sandsynligvis vil indrette sig på at udvide antallet af løsarbejdere. Det er vel næppe det, der er meningen med forslaget, men det kan meget vel blive konsekvensen af det.

Jeg synes også, det er meget betænkeligt, at man udvider den kreds af virksomheder, der er omfattet af lovgivningen. Der er nogle varierede regler i dag om størrelse. I virkeligheden er det, man foreslår, at virksomheder med ned til 10 ansatte kan blive omfattet af reglerne. Det er altså de små og mellemstore virksomheder, man her tager fat på. Hvor har man dokumentation for, at det er dér, der har været problemer? Det giver da i hvert fald ikke for de små og mellemstore virksomheder problemer i forhold til varslingsreglernes formål og i forhold til arbejdsformidlingssystemet. Hvis vi taler om 10 eller 15 medarbejdere, kan arbejdsformidlingssystemet typisk løse opgaven. Det er jo ikke dér, der er problemer. Problemerne er der, når det drejer sig om de meget store afskedigelser i de meget store virksomheder.

Dette forslag vil være kvælende for initiativet i de små og mellemstore virksomheder. Det vil være en dyne over dem. Det er jo ikke de toner, man plejer at høre fra Socialdemokratiet, når vi diskuterer andre lovforslag. Man går faktisk på straffetogt efter de små virksomheder. Man plejer at tale pænt og ordentligt om dem.

Der er også noget mærkeligt barokt i den varslingsprocedure, der nævnes i forslaget, hvor man skal betale en godtgørelse svarende til 4 måneders løn, hvis proceduren ikke bliver overholdt. Det vil altså sige, at de ledige, der bliver ledige baseret på et rimeligt varsel, og hvor reglerne er holdt, skal behandles dårligere end de ledige, der er ansat i virksomheder, hvor reglerne ikke bliver helt overholdt.

[Arbejdsministeren]

Er den sociale situation for de ledige, som kommer ud i det, baseret på, at man har holdt reglerne, bedre, end den er for de ledige, hvor der har været et lille brud på reglerne? Det er da svært at forstå, hvorfor der skal være denne positive særbehandling af den ene gruppe, uden at de andre, som kommer ud i en tilsvarende vanskelig ledighed, skal have den samme ekstra godtgørelse.

Det er nærmest sådan, at man er mest heldig, hvis man kan få sin arbejdsgiver til at bryde reglerne. Det ville være det bedste, for så fik man den ekstra godtgørelse.

Som det vist er fremgået, har regeringen tænkt sig at afvise lovforslaget. Vi mener i øvrigt, og det er måske nok så alvorligt, at der overvejende er tale om aftalestof, som normalt er baseret på forhandling mellem arbejdsmarkedets parter. Det kommer jeg mere ind på i forbindelse med det næste lovforslag om den betænkelige vej, som Socialdemokratiet her er ved at slå ind på.

Normalt laver vi ændringer på dette område sammen med arbejdsmarkedets parter. Jeg har haft en høring i Landsarbejdsnævnet. Der er en lang række administrative ændringer, som arbejdsmarkedets parter er enige om, og jeg har tænkt mig at gennemføre dem som arbejdsminister. Jeg kan nævne, at jeg bl.a. har igangsat ændringer vedrørende sikring af bedre og lettere tilgængelig information om varslingsreglerne og præcisering af virksomhedsbegrebet i koncernopbyggede virksomheder. Vi er også i gang med overvejelser om en beredskabspulje til brug for arbejdsmarkedets parter. Det, jeg gør her, er i god overensstemmelse med, hvad tidligere socialdemokratiske arbejdsministre har gjort, nemlig at basere ændringer på dette område på, hvad arbejdsmarkedets parter kan blive enige om at anbefale ministeren.

Når jeg vender mig til beslutningsforslag nr. B 99, vil jeg godt ønske Socialdemokraterne til lykke med navnet på forslaget. Det er jo et godt navn, det vil jeg godt indrømme. Tryghed i ansættelsen ønsker vi alle. Det ønsker jeg, og jeg er glad for, at Folketinget i går bidrog til at øge min tryghed i ansættelsen. Der er ingen tvivl om, at tryghed i ansættelsen er godt, men man må stille spørgsmålet: Hvordan skaber vi reel tryghed? Er det ved at gennemføre beslutningsforslag nr. B 99, eller er der dér tale om falsk varebetegnelse? Det tror jeg nok vi må analyse-

re lidt. Det kan meget vel gå sådan, at konklusionen bliver, at der er tale om falsk varebetegnelse, fordi også beslutningsforslag nr. B 99 vil føre til en reduktion af erhvervslivets muligheder for at tilbyde lønmodtagere beskæftigelse og for at tilbyde arbejdsløse ny beskæftigelse. Og så virker det modsat, for så forbliver flere og flere i arbejdsløsheden i stedet for at komme ind i den beskæftigelse, hvor de så igennem aftale mellem arbejdsgiver og arbejdstager, gennem aftale mellem overenskomstparterne kan opnå tryghed i en ansættelse. Man er nu mere tryk, når man har et job, end når man er arbejdsløs.

Det overordnede princip, når vi taler om disse ansættelsesforhold i Danmark, har igennem mange generationer været, at det er aftalestof, og at det er bedst egnet for en løsning ved kollektive overenskomster under det fagretlige system. Staten skal blande sig så lidt som muligt i organisationernes forhandlinger og afgørelser. Det har begge sider på arbejdsmarkedet i hvert fald kunnet enes om. Det har stort set alle politiske partier også tidligere respekteret. På den baggrund markerer det forslag, som vi har til behandling, et trist vendepunkt. Umiddelbart er der tale om et forslag om reguleringer af en række sider af ansættelsesforhold.

Det er meget store emner, man tager op. F.eks. skal en arbejdsgiver pålægges en generel forpligtelse til alene at tage saglige hensyn ved ansættelse af lønmodtagere, dispositioner under ansættelsen og ved afskedigelser. Det er bare det første af 17 punkter, og det ser da umiddelbart, ligesom overskriften, meget rimeligt ud, og princippet er i øvrigt kendt. Det gælder i al offentlig forvaltning, og det gælder i hovedaftalen mellem DA og LO, hvor det findes udtrykt som et forbud mod vilkårlighed i forbindelse med afskedigelse af en medarbejder.

Nu er det noget, som vi skal overføre. Når det står i hovedaftalen, er det så noget, vi skal begynde at lovgive om? Er det hensigtsmæssigt, at vi på den måde underminerer det fagretlige system? Hvem er det, der skal afgøre, hvad der er saglige, og hvad der er usaglige hensyn? Ja, det mener jeg det fagretlige system er velegnet til, fordi det lægger praksis på et begrænset område, som de kender, og de får den praksis respekteret. Hvis vi begynder at lovregulere det, bliver det domstolene og deres sanktionsmuligheder, der skal anvendes. Det er en gan-

[Arbejdsministeren]

ske anden sag, hvor vi fører disse sager, som parterne har forstand på, over i et system, der ikke har helt den samme forudsætning for at vurdere disse forhold, som parterne selv har. Resultatet af det kan meget vel blive splid og processer, uden at man opnår den tilsigtede tryghed.

Jeg er bange for, at denne principændring i virkeligheden vil underminere hele arbejdsmarkedets funktionsduelighed, fordi det system, vi har, er gennemarbejdet grundigt af og med arbejdsmarkedets parter. Det, der kommer her, er langt mere tilfældigt. Man kunne sige helt tilsvarende om de øvrige 16 dele af beslutningsforslaget, og det skal jeg nok undlade at gøre for alle punkters vedkommende.

Jeg vil godt tage fat på, at forslaget pålægger regeringen en forpligtelse til at skabe regulering på områder, som altså har været overenskomstdækket, og som ikke har været underkastet offentlig administration og derfor heller ikke har aflejret erfaringer og viden, som er umiddelbart tilgængelig for lovgiverne og for administrationen. Erfaring og viden om, hvordan disse ting forvaltes, ligger i det fagretlige system og hos arbejdsmarkedets parter, og det vil være meget vanskeligt for lovgiver, for regering og for administration i virkeligheden at overføre det erfaringsgrundlag, som vil være nødvendigt, hvis dette beslutningsforslag bliver vedtaget.

Det plejer også at være sådan, at hvis man ville lave lovgivning på dette område, ville man ikke bare lade det komme fra en bestemt side eller nogle grupper på arbejdsmarkedet, men så ville det være begge sider af arbejdsmarkedet, der kom og udtrykte et sådant ønske.

Jeg mener altså, at der her bliver lagt ganske snærende bånd på virksomhederne, såvel de store som de små, og det er i virkeligheden værst for de små. Er det ikke netop større råderum og større fleksibilitet, vi har brug for nu? Er der ikke brug for nye arbejdsformer og nye samarbejdsmuligheder lokalt, så man kan tilpasse sig situationen i de enkelte brancher, i de enkelte virksomheder, i stedet for denne formalistiske spændetrøje, som Socialdemokratiet vil lægge over virksomhederne? Det er altså et meget betænkeligt forslag, Socialdemokratiet kommer med. Derfor siger jeg, at det er et trist vendepunkt i dansk arbejdsmarkedspolitik, hvis man virkelig gennemfører dette beslutningsforslag nr. B 99, som det foreligger.

Når man specielt læser under punkt 13, får man en fornemmelse af, at lovforslaget er udarbejdet med henblik på, at det senere kan indgå i en samlet lov om lønmodtagernes retsstilling i ansættelsesforholdet. Det må jeg opfatte som en tilkendegivelse af, at Socialdemokratiet har sagt farvel til overenskomsterne som det grundlæggende middel til regulering af ansættelsesforhold. Forslaget indebærer, at der allerede nu skal lægges rammer for en fremtidig almindelig lønmodtagerlov, som de aktuelle trykkesgarantier og foranstaltninger kan passes ind i. Det vil altså sige, at man har fjernet det fra arbejdsmarkedets parter. Vi ville ikke fra regeringens side afvise det, hvis man kom med forslag om en vis modernisering og forenkling af ansættelsesretten, specielt ikke hvis det var baseret på, at arbejdsmarkedets parter i fællesskab sagde: Her er ting, som vi traditionelt har behandlet i overenskomsterne, og som vi mener det nu er hensigtsmæssigt at I lovgiver om. Men så er det også baseret på udspil fra begge parter og ikke på et ensidigt forslag.

Hvis begge parter på arbejdsmarkedet henvendte sig til mig som arbejdsminister med ønske om lovgivning på området, ville jeg da meget gerne sætte det nødvendige kulegravningsarbejde i gang sammen med parterne med henblik på gennem et grundigt forarbejde, hvor vi har begge parter involveret, at få analyseret og konkluderet, hvor det kunne være hensigtsmæssigt med lovgivning.

Der ligger i det, jeg her siger, to ting. For det første, at en så stor reform som den, der her er tale om, ikke lader sig gennemføre uden et grundigt og bredt anlagt forarbejde, hvor de, der virkelig har forstand på det, nemlig arbejdsmarkedets parter, er med til i fællesskab at analysere og dermed også formulere, hvordan det skal gøres, sådan at begge parter føler sig forpligtet. Det er den anden del af det: at begge parter føler sig forpligtet over for gennemførelsen.

Jeg vil altså afvise forslaget, for det opfylder hverken for så vidt angår sit indhold eller efter sædvanlig arbejds metode i forholdet til arbejdsmarkedets parter dansk praksis.

Lone Møller (S):

Det er dog utroligt at høre arbejdsministerens udlægning af forslaget. Det lyder, som om hele samfundet går fuldstændig i stå, hvis vi

[Lone Møller]

overhovedet begynder at drøfte disse ting, og det er et trist vendepunkt i vores tilværelse. Jeg synes, det er mere trist, at det er nødvendigt, at vi skal fremsætte et sådant forslag, fordi man gentagne gange ser, at man ikke er i stand til at forvalte ledelsesretten særlig godt.

Jeg synes, det er et særdeles positivt forslag, som Socialdemokratiet fremsætter i dag, og det vil få en stor betydning på fremtidens arbejdsmarked. Der sker mange hurtige og afgørende ændringer på arbejdsmarkedet i forbindelse med den teknologiske udvikling. Skal vi komme igennem den udvikling på en ordentlig måde, er vi nødt til at have tryghed i ansættelsen som et middel. Tryghed i ansættelsen handler om at skabe sammenhæng mellem de fremtidige forandringer og den enkelte lønmodtagers mulighed for at kunne deltage i processen.

Vi har hørt nogle forfærdelige historier om, hvor galt det kommer til at gå med de små og mellemstore virksomheder. Til det er der at sige, at Danmark er bagefter, når det gælder tryghed i ansættelsen for en stor gruppe af lønmodtagere. Hvis vi ser på de lande, som vi på andre områder sammenligner os med, Norge, Sverige, England og Vesttyskland, vil man hurtigt opdage, at de har bestemmelser om tryghed i ansættelsen, som er betydelig bedre end dem, vi kender her. I udlandet er eksempelvis opsigelsesvarslene meget længere, og der er knyttet en række konsekvenser for virksomhederne til, når der skal foretages ændringer i medarbejderstaben. Det samme skal selvfølgelig gøre sig gældende over for udenlandske virksomheder. Jeg tænker på hele den debat, der har været i den sidste tid om udenlandske virksomheders opkøb af danske virksomheder. Det skal selvfølgelig ikke kunne betale sig at købe virksomheder her og så nedlægge dem. Men der er ingen her, der med oprigtighed kan påstå, at det går specielt dårligt for erhvervslivet i de nævnte lande, fordi man har væsentlig mere tryghed i ansættelsen, så det frygter jeg såmænd heller ikke sker her.

I dag er der allerede tydelige tegn på, at arbejdskraften i Danmark splittes op i grupper. Stadig flere højtuddannede faglærte arbejdere ansættes på funktionærlignende vilkår, mens de ufaglærte arbejders vilkår i visse områder er på vej mod daglejerstatus som følge af den store hyppighed i afskedigelserne.

Et andet forhold, der taler for en kraftig opstramning af de danske regler, er den store udskiftning af lønmodtagere, der sker i disse år. Det kan konstateres, at $\frac{1}{3}$ af samtlige lønmodtagere i arbejdsstyrken rammes af ledighed i løbet af et år. Flere end 700.000 mennesker berøres af arbejdsløshed i kortere eller længere tid. 200.000 lønmodtagere er gennemsnitlig ledige i over halvdelen af året, og for øjeblikket har vi 75.000 arbejdsløse det meste af et helt år.

Ledigheden rammer især de timelønnede, de ikkefaglærte, kvinderne og de unge. Det er vigtigt, at man i en effektiv og aktiv arbejdsmarkedspolitik sørger for at sikre, at der er en tilknytning til arbejdsmarkedet. Jeg har set lidt på forhandlingerne, sidst man behandlede et forslag om tryghed i ansættelsen, og kigget lidt på de forskellige ordføreres indlæg, og næsten samtlige partier gav udtryk for, at man var positiv i bestræbelserne for at skabe bedre tryghed for lønmodtagerne.

Arbejdsministeren syntes, at det var en god idé, Venstre erklærede sin fulde støtte til at sikre lønmodtagerne tryghed, De Radikale var positive over for strammere regler, og CD syntes også godt om tryghed i ansættelsen.

Så ud fra de udtalelser må man sige, at der er en vilje til forståelse for forslaget om tryghed, til trods for at der selvfølgelig kan være visse forbehold i de enkelte partiers udlægning.

Når vi ikke i dag skal igennem den øvelse, som vi var igennem på det tidspunkt, og som arbejdsministeren også lagde op til: at det ikke er Folketingets bord at behandle dette forslag, vil jeg godt slå fast, at Socialdemokratiet ikke har noget som helst ønske om at bryde de principper, der er for arbejdsmarkedet.

Vi har med vores forslag valgt at fastlægge nogle rammer, som arbejdsmarkedets parter så selv skal fylde ud. Det er der ikke noget nyt og epokegørende i. Vi har i over 100 år haft en detaljeret lovgivning om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. Vi har også specielle love om ansættelsesforhold i tjenstemands- og funktionærlovene. Vi har lærlingeloven, og vi har sømandsloven. Lovgivning er brugt mange gange før til at regulere forholdene på arbejdsmarkedet.

Tryghedsreformen er en rammelov, som giver lønmodtagerne et sæt minimumsregler, og som så organisationerne på arbejdsmarkedet selvfølgelig kan fylde ud med forbedringer.

[Lone Møller]

Loven fastholder princippet om, at den, der har retten til at lede og fordele arbejdet, fortsat har den ret, men at den ret skal udøves også ud fra saglige og menneskelige hensyn.

Vi tilsigter ikke med forslaget at fratage nogen ledelsesretten. Tværtimod ønsker vi at imødekomme et helt klart behov for mere tidssvarende retningslinjer for ansættelse af lønmodtagere, udvikling af lønmodtagerne i jobbet samt regler for afskedigelser.

Som arbejdsministeren selv var inde på, er et af nøgleordene udvidet samarbejde mellem arbejdsgivere og ansatte og en klarere placering af tillidsrepræsentanterne. Det har den moderne del af erhvervslivet allerede set fordelene ved, og en række virksomheder har gode erfaringer med funktionærlignende forhold for arbejderne, herunder længere opsigelsesvarsler, som også er indeholdt i vores forslag.

Længere opsigelsesvarsler og skærpelse af de nuværende regler for hjemsendelse mener vi skal tydeliggøres. I dag er reglerne om varsling ved afskedigelser indeholdt i kapitel 5 i loven om arbejdsformidling. En række konkrete afskedigelser igennem de senere år har vist, at de gældende regler ikke har fungeret efter hensigten. Derfor ønsker vi i Socialdemokratiet, at varslingsreglerne kommer som selvstændig lov. En enig lønmodtagergruppe bestående af organisationerne LO, FTF og AC har givet udtryk for, at de er enige i Socialdemokratiets forslag.

Det skal sikres, at der bliver reelle forhandlinger mellem virksomhedernes ledelse og lønmodtagerne. Der har indtil nu været mange tilfælde, hvor det har været vanskeligt at definere, hvornår der har været forhandling, og hvornår det blot har været en orientering om en allerede truffet beslutning.

Vi mener, at der skal være dobbelt så lang varsling, som der findes i dag, og ret til at styrke forhandlingsmulighederne, så Arbejdsmarkedsnævnet kunne iværksætte nogle bedre initiativer.

Længere opsigelsesvarsler og en skærpelse af de nuværende regler vil i sagens natur stille et større krav til planlægning i de enkelte virksomheder. Det er et rimeligt krav. Jeg har som formand for et arbejdsmarkedsnævn oplevet, at det er næsten umuligt at få virksomheder til at planlægge mere end et halvt år ud i tiden. Man undskylder sig med, at man ikke kan planlægge arbejdskraftbehovet. Det tror jeg ik-

ke på med vores teknologiske udvikling. En langsigtet planlægning er nødvendig ikke alene for virksomhedens produkter, salg og udvikling, men også med hensyn til medarbejdere, deres uddannelse og udvikling. En tro på, at forslaget skulle hæmme virksomhedernes handlekraft og udviklingsmuligheder, er helt absurd. Selvfølgelig vil trykke og veluddannede medarbejdere formidle en gnidningsløs udvikling, som alle parter må have en fundamental interesse i.

Derfor vil jeg anbefale de to forslag til velvillig behandling. Nu har udviklingen i mange år drejet sig om tilpasning af teknologi og maskiner. Lad os nu se at komme i gang med at se på det vigtigste led på arbejdsmarkedet: lønmodtagerne og deres tryk.

Svend Åge Petersen (KF):

For næsten alle mennesker vil det at have tryk i ansættelsen være af meget stor betydning. Det er meget naturligt, så længe vi ikke er i stand til at give et arbejdstilbud til alle dem, der bliver arbejdsløse, og som ønsker at komme i arbejde.

Men netop firkløverregeringen har gjort en stor indsats for at skabe grundlag for mange nye arbejdspladser, en indsats, der virkelig har givet et godt resultat i form af langt over 200.000 nye arbejdspladser. Det medfører, at vi faktisk har flere arbejdspladser i dag end nogen sinde før. Yderligere arbejdspladser er efter vor opfattelse den allerbedste form for tryk, vi kan give de danske lønmodtagere.

Der er derimod ikke megen tryk i krampagtigt at holde fast i arbejdspladser, der reelt er blevet overflødige, og det uanset om det er på grund af manglende arbejde for firmaet, en omlægning af produktionen eller måske på grund af indførelse af ny teknologi.

Det bekymrer os noget, at tonen i lovforslaget entydigt er meget negativ, men kun over for den ene part på arbejdsmarkedet, i dette tilfælde arbejdsgiversiden.

Det kommer tydeligst til udtryk i fremsættelsen af lovforslag nr. L 200, hvor der står:

»Ved tvister er det arbejdsgiveren, der har bevisbyrden for, at det er taget saglige hensyn ved ansættelsen, under ansættelsen og ved afskedigelse.«

Jeg vil gerne bede ordføreren fortælle, hvad man egentlig nærmere forstår ved det. Lidt for-

[Svend Åge Petersen]

klaring tror jeg måske kunne hjælpe. Jeg kan ikke se den dybere mening her. Men her er igen et forslag med omvendt bevisbyrde, og det er vi imod.

I Det Konservative Folkeparti har vi den opfattelse, at dette beslutningsforslags mange og ensidige opstramminger af de regler, der i dag køres efter på arbejdsmarkedet, desværre vil medføre tab af tusindvis af arbejdspladser. Det drejer sig om de arbejdspladser, der ellers ville opstå i vore mange små og mellemstore virksomheder rundt om i landet. Ude i det virkelige erhvervsliv uden for dette Christiansborg og dets støvede papirer bliver der faktisk hver eneste dag taget stilling til, om der skal ansættes nye medarbejdere, eller om firmaet skal klare en efterspørgsel f.eks. ved at bede de allerede ansatte om at tage overarbejde for en tid.

Beslutningsforslaget fra Socialdemokratiet vil, hvis det skulle blive vedtaget, medføre, at der i mange situationer vil blive tale om forøget overarbejde fremfor nye arbejdspladser til gavn for dem, der måtte være ledige, eller medføre – og det er faktisk en anden dårlig mulighed – at mange firmaer ikke fremover vil gøre nogen ekstra indsats for at få nye ordrer hjem, hvis det betyder, at der skal ansættes nye medarbejdere.

Disse forhold vil betyde, at tusindvis af mulige arbejdspladser ganske enkelt ikke vil opstå. Netop den situation ønsker vi i Det Konservative Folkeparti bestemt ikke at skulle opleve. Vore arbejdsløse medborgere ønsker det bestemt heller ikke.

Det kan undre, at Socialdemokratiet ikke, når talen er om tryghed, benytter lejligheden til at fremhæve det gode danske dagpengesystem. Vi har ganske enkelt verdens bedste dagpengesystem til gavn for dem, som i en kortere eller i en længere tid kommer ud i arbejdsløshed. Det kan Socialdemokratiet da roligt tage en del af æren for, eftersom de selv har været med til at skabe en del af dette gode dagpengesystem.

Beslutningsforslaget er temmelig omfattende, så jeg skal ikke ved førstebehandlingen her gå i enkeltheder. Det bliver der, tror jeg, rig lejlighed til at gøre under udvalgsarbejdet, som jeg har en fornemmelse af vil blive grundigt og dermed også rimelig langvarigt. Det vil også afsløre, om Socialdemokratiet nu virkelig vil blande sig i arbejdsmarkedets forhold midt i en overenskomstperiode. Jeg nægter at tro på, at

man skulle være nået frem til en sådan beslutning i Socialdemokratiet.

I Det Konservative Folkeparti er vi særdeles interesseret i, at så mange som muligt får størst mulig tryghed i tilværelsen og ansættelsen, men vi tror ikke, at det sker på den måde, som dette beslutningsforslag lægger op til.

Lovforslag nr. L 200 taler om afskedigelse i større omfang. Der har altid med mellemrum været større danske virksomheder, som har måttet afskedige et større antal medarbejdere af den ene eller anden grund. Sådan var det også under de socialdemokratiske regeringer i 1970'erne. Der er en del af disse virksomheder, der har gjort et overordentlig stort arbejde for de medarbejdere, som på grund af f.eks. nødvendige indskrænkninger måtte afskediges. Der har været tale om hjælp til at søge andet job, dvs. hjælp til at udarbejde ansøgninger, hjælp til at fortælle omverdenen om de mange kvalifikationer, der her stod til rådighed for andre erhvervsvirksomheder. Det har man gjort i nogle meget store avisannoncer, og der har også været tale om økonomisk hjælp i visse tilfælde, som gik langt ud over det, der skulle ydes ifølge overenskomstaftaler. Heldigvis, og måske skal vi også sige naturligvis, kom Socialdemokratiet ikke med et lovforslag, når der havde været sådan et tilfælde i pressen.

Nu kommer Socialdemokratiet med forslag om en lov, der skal stramme vældigt op på forholdene vedrørende afskedigelser i større omfang. Man spørger sig: hvorfor så det? Jo, det er, fordi der har været nogle enkelte, og jeg vil godt pointere nogle enkelte, virksomheder, hvor der har været afskedigelser i større omfang, og hvor der har været nogle utrolig klodsede ledelser med hensyn til at give mennesker opsigelsesvarsel og til at overholde de aftaler, man har om, hvordan noget sådant skal foregå.

Disse få hændelser kan vi absolut kun tage afstand fra, men vi synes ikke, når man ser på de gode eksempler, jeg nævnte før, hvor man virkelig havde draget omsorg for, at medarbejdere, der skulle ud af firmaet, fik en god hjælp til at komme videre, at man skal komme med lovforslag om kun den ene part. Det er kedeligt at drage nogle få eksempler ind. Vi synes ikke, at dette berettiger – jeg må lidt ærgerlig sige: igen – Socialdemokratiet til at foreslå, at man overtager noget af det, som arbejdsmarkedets parter hidtil selv har kunnet finde ud af.

Ejner Larsen (SF):

Jeg skal alene holde mig til lovforslag nr. L 200, idet fru Lilli Gyldenkilde tager sig af beslutningsforslag nr. B 99.

Det lovforslag, som kommer fra Socialdemokratiet, synes vi i SF er en klar forbedring i forhold til den eksisterende lovgivning på området. Der er en del sammenfald imellem dette forslag og SF's beslutningsforslag nr. B 20 til sikring af lønmodtagernes tryghed i ansættelsen. Det er vigtigt, at vi får begrænset arbejdsgivernes muligheder for at føre de ansatte bag lyset ved lukninger og indskrænkninger af virksomhederne.

I den sidste tid har der desværre været en del eksempler, hvor lønmodtagerne ikke er blevet orienteret endside hørt på rimelig måde, inden virksomheden er blevet lukket. Socialdemokratiets forslag ligesom SF's forslag søger at sikre, at alle virksomheder uanset størrelse er omfattet af varslingsreglerne. Forslaget giver et betydelig længere varsel til de ansatte, hvilket også giver større mulighed for, at man kan finde andet arbejde. Det giver også mere tid til forhandling om, hvorvidt der er andre muligheder end dem, virksomhedsejerne har foreslået.

Forslaget indeholder også en beskrivelse af forhandlingsfasen samt oplysning om det referat, som skal gives Arbejdsmarkedsnævnet. Det synes vi også er en god opstramning. Det bliver nu sværere for arbejdsgiverne at postulere, at forhandlinger har fundet sted, idet man skal sende det underskrevne forhandlingsreferat – vel at mærke af begge parter – til Arbejdsmarkedsnævnet. På det område har vi i nogle tilfælde set, at arbejdsgiverne har påstået – hvor man nærmest mødes i døren – at man havde orienteret tillidsmanden osv.

Da lovforslaget på mange områder imødekommer SF's beslutningsforslag nr. B 20, er vi positivt indstillet over for det. Der er dog et område, hvor vi mener, at det havde været en styrkelse af forslaget, hvis det, der står i SF-forslaget angående oprettelse af et sekretariat i forbindelse med de større afskedigelser, havde været indeholdt i forslaget. Det drejer sig om et sekretariat, der skal oprettes, samtidig med at varslingerne om afskedigelser gives, og virksomheden skal stille det til rådighed. Det skal bestå af en repræsentant for de afskedigede, en for arbejdsformidlingen, en repræsentant for kommunen samt en socialrådgiver. Sekretari-

atet skal kunne udarbejde en plan for anden beskæftigelse og uddannelse og ligeledes give rådgivning om sociale hjælpeforanstaltninger. Der er også i dette forslag på anden vis i forbindelse med Arbejdsmarkedsnævnet taget en del med, men vi er positivt indstillet over for lovforslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Socialdemokratiets forslag om tryghed i ansættelsen er vi glade for er fremkommet. Det gør vel ikke noget, jeg siger, at det meget ligner SF's forslag, som blev fremsat den 27. oktober 1987 og førstebehandlet den 19. november 1987. Når jeg nævner det, er det af hensyn til dem, der vil læse debatten om det. Det er lidt vigtigt for os, at man ved, at vi også har fremsat et forslag.

I det socialdemokratiske forslag er der nogle ting med, som vi ikke har med. Det er ikke ting, vi er imod, tværtimod. I vores forslag er der så til gengæld nogle andre ting, som ikke er med i Socialdemokratiets. Men vi må kunne nå til enighed på dette område. Nu er det ikke første gang, vi diskuterer tryghed i ansættelsen. Det har vi gjort i mange år, og allerede så tidligt som i 1979 var vi meget tæt på hinanden om en del af disse områder. Vi har en forventning om, at vi sagtens kan få dette til at nå sammen, så vi kan ende med at få et godt forslag.

Når det er sagt, så skal jeg lige tage fat i den argumentation, de borgerlige partier bruger til at gå imod forslaget. Hvis vi tager de lande, vi samhandler med, Vestyskland, Frankrig, Holland, Sverige, England, har alle disse lande tryghedsbestemmelser i deres bestemmelser for arbejdsmarkedet og har længere opsigelsesvarsler, end vi har her i landet. Her i landet er det kun funktionærer og tjenestemænd, man opfører sig ordentligt over for. De har opsigelsesvarsler af en længde, der er til at have med at gøre, mens vi herhjemme tillader, at almindelige lønmodtagere kan smides ud, så hele deres tilværelse kan blive slået i stykker med 14 dages varsel. Det er senest set ved Tulipaffæren i Hammel og Odder sidste år, den sag, som i øvrigt ikke er færdig endnu.

De borgerlige partier siger, at det er rigtigt nok, at vi ikke har de samme regler som de lande, vi ellers sammenligner os med. Til gengæld, siger de, har vi verdens bedste dagpengesystem. Hvad ligger der egentlig i at sige det? Der ligger

[Lilli Gyldenkilde]

det i det, at vi accepterer socialhjælp til arbejdsgiverne i Danmark. Det er det, vi giver på denne måde. Det er de partier, som plejer at tale meget varmt for, at der skal være ens konkurrenceregler, og hvad ved jeg, der ikke vil have ens konkurrenceregler, når det gælder danske lønmodtagere set i forhold til andre landes lønmodtagere.

I og med, at vi har datterselskaber af de multinationale selskaber, både nogle fra Danmark og udenlandske, men i større udstrækning udenlandske firmaer, som har filialer i Danmark, siger det sig selv, at når der skal nedlægges en produktion eller spares på nogen som helst måde, så gør man det da i det land, hvor man slipper billigst om ved det. Det er klart, det ville enhver gøre. Men det er ikke fair, for dermed er danske lønmodtagere stillet ringere end lønmodtagere i de øvrige lande. Derfor kan det ikke nytte noget at blive ved at køre frem med, at vi til gengæld har det bedste dagpengesystem i verden. Det har vi, og det skal vi sandelig også forsvare, men det kan ikke være meningen, at det skal bruges som socialhjælp til virksomhedsejerne.

Dertil kommer i øvrigt, men det indgår meget sjældent i diskussionen, at hvis man havde ordentlige opsigelsesvarsler, ville man få løn under varslingstiden, mens man, når man bliver fyret i løbet af 14 dage, går så meget ned i løn, at ingen næsten tror det muligt efterhånden. For mange mennesker tror, at dagpenge er 90 pct. af tidligere indtjening. Det er det jo ikke! For langt de fleste mennesker er dagpengene nede på 60-65 pct. af tidligere indtjening. Her betyder det altså, at man ved at fastholde de regler, man har, ikke vil være med til at ændre på noget som helst, og så bliver det altså lønmodtagerne, der skal betale gildet, mens det er andre, der kan gå med fornøjelsen. Det kan vi naturligvis ikke blive ved med at finde os i er sådan, og det skal danske lønmodtagere heller ikke.

Det vil vise sig, om ikke det skulle lykkes at komme igennem med i hvert fald noget på området, for jeg husker diskussionen den 27. november 1987, hvor Det Radikale Venstre gav udtryk for, at der i alt fald var dele af SF's forslag, de var enige i og gerne ville være med til at se på. Indtil videre har vi ikke rigtig fået set på det, fordi vi vidste, der kom et forslag fra Socialdemokratiet. Nu ligger der altså flere forslag,

som vi skal behandle i Arbejdsmarkedsudvalget, og jeg håber, at det denne gang lykkes at komme igennem med noget.

Men jeg må indrømme, at jeg ikke tror, vi får den helt gode tryghedslov, før vi har et andet flertal her i Folketinget, fordi der til en ordentlig tryghed i ansættelsen også hører, at vi får indført demokrati på arbejdspladserne og økonomisk demokrati. Vi har de holdninger til disse ting, og det kommer ikke bag på nogen. Vi ønsker, at vi skal komme så langt som muligt på dette område – også i den nuværende situation. Lad os komme så langt, vi overhovedet kan nu, selv om vi godt ved, vi skal meget længere. Vi kan tilsige en positiv udvalgsbehandling af disse forslag.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

Jeg vil godt spørge fru Lilli Gyldenkilde, om vi kan få en forklaring på, hvorfor man fra de faglige organisationer igennem de sidste, lad os sige 10-20 år ikke selv ved overenskomstforhandlingerne har forlangt og fået gennemført længere opsigelsesvarsler for de mennesker, der har de korteste varsler. Det har undret mig meget, for jeg er principielt ikke uenig med fru Lilli Gyldenkilde i, at der er nogle grupper i landet, der har ekstremt korte opsigelsesvarsler. Det er min viden – og jeg vil gerne have den korrigeret, hvis den er forkert – at det svarer til det, man selv lægger frem ved overenskomstforhandlingerne og får godkendt. Man har ikke lagt vægt på det – hvorfor? Det kan jeg ikke forstå.

(Kort bemærkning).

Berlau (FK):

Nu provokerer hr. Svend Åge Petersen. Han ved udmærket godt, at der overhovedet ikke har været frie overenskomstforhandlinger i den periode, han omtaler. Der har været tale om indgreb fra regeringsmagtens side. Det har både socialdemokratiske og borgerlige regeringer gjort. Derudover har der været tale om mæglingforslag dikteret af forligsmanden. Der har ikke været en jordisk chance for noget forbund og nogen fagforening for at stille forslag i den retning, der ligger i lovforslagene her.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu kan der formentlig skrives tykke bøger om, hvad hr. Svend Åge Petersen ikke forstår. Det skal jeg afholde mig fra at gå dybere ind i, men jeg vil medgive, at jeg også synes, det er mærkeligt, man ikke har lagt større vægt på tryghedsbestemmelser, men har lagt større vægt på at få højere løn.

Men det er ikke det, det handler om, nu handler det om at se frem. Her synes jeg, det er lidt interessant, at et medlem fra et af regeringspartierne, endda det store, som har de ministre, som er bestemmende for, hvad der skal med i trepartsdrøftelserne, som vi jo ved er i gang, vil have det ind i overenskomstdrøftelserne. Man kunne passende sige til den siddende regering og til arbejdsministeren, at det måske var en god idé, når man nu er så optaget af det, at de borgerlige ordførere ligefrem taler om, at man bør tage det ind i overenskomstdrøftelserne, at det indgår i de trepartsdrøftelser, der føres. Jeg mener, det var bedre, man spurgte dér, end at man spurgte mig. Jeg har ingen indflydelse på, hvad de forskellige fagbevægelser stiller som krav.

Jeg vil godt vedgå, at jeg personlig synes, at man burde have sat meget større kraft ind på at få den slags bestemmelser frem for en 25-øre mere i timen.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Det er værd at notere sig i denne sammenhæng, at det drejer sig om de lavest lønnede og de dårligst uddannede grupper. Når man forhandler overenskomster, kigger man selvfølgelig i første omgang på, hvad der er det væsentligste problem. Det har været, at lønningerne har været meget lave, og at uddannelsesmulighederne har været elendige. Det er nok det, man har kæmpet for for de grupper og måske så ikke været opmærksom nok på at få nogle tryghedsbestemmelser ind, men jeg er helt enig i, at det ikke er det, der er det væsentlige nu. Det er at få sikret, at vi fremover får nogle minimums-tryghedsbestemmelser for samtlige lønmodtagergrupper i dette land.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Så er det hr. Svend Åge Petersen for en kort bemærkning og derefter hr. Bjørn Elmquist.

(Kort bemærkning).

Svend Åge Petersen (KF):

En mulighed for misforståelse vil jeg gerne rydde af vejen. Hvis fru Lilli Gyldenkilde mente, at jeg havde givet udtryk for, at dette spørgsmål skulle med i de nuværende trepartsforhandlinger, tror jeg, vi kan være enige om, at det var ikke det, der skulle forstås ved det, der blev sagt, men sådan kunne det opfattes. Som bekendt er trepartsforhandlingerne nu i gang med et helt andet emne.

Bjørn Elmquist (V):

Noget af det, fru Lilli Gyldenkilde sagde for et øjeblik siden, er jeg ganske enig i. Dette er kendt stof.

De forslag, vi har foran os, lovforslag nr. L 200 og beslutningsforslag nr. B 99, er mere eller mindre gengangere i den forstand, at noget, der minder derom, for nylig har været til debat i folketingssagen fremsat af SF. Hvis jeg skal tildele mig en lidt mere overordnet politisk betragtning, er det vel interessant, at S og SF ikke kunne enes om at fremsætte fælles forslag på dette område. Det kunne have været spændende at se, hvor langt man var nået i retning af et rødt kabinet, hvis ellers der havde været mandatmuligheder for det i Folketinget.

Men der er åbenbart noget og ikke så lidt endda måske, der skiller på disse områder. Det ændrer imidlertid ikke på, at mange af de problemer allerede er blevet debatteret i november 1987. Jeg må indrømme, at jeg virkelig er imponeret over den ihærdighed, man stadig her en sen fredag eftermiddag kaster sig over emnerne med. Det giver indtryk af stor interesse. Det er relevante emner, det skal der slet ikke være nogen tvivl om. Hvis jeg er lidt mere kortfattet selv, hænger det sammen med, som jeg var inde på, at jeg synes, det er velkendte emner, og at de er endevendt og meget af det egner sig bedst, synes jeg, til udvalgsarbejde og ellers til politiske møder, hvor man har mulighed for at gå ind i en dialog. Det er meget svært under denne folketingsdebat at gå i detaljer.

Jeg vil om varslingsforslaget sige, at jeg synes, det er godt at få det fastslået: vi er ikke uden regler, vi har regler i Danmark. Fru Lilli Gyldenkilde nævnte igen Tulipsagen, og det er muligt, at de regler, vi har, er blevet overtrådt i den sag, som vakte så stor opmærksomhed. Det ved vi ikke, for sagen er stadig under undersø-

[Bjørn Elmquist]

gelse. Det er muligt, at den ender ved domstolene, hvis den pågældende virksomhed må anses for at have overtrådt reglerne.

I den forbindelse havde vi en lille diskussion for et øjeblik siden om de danske varslingsregler kontra de danske dagpengeregler. Jeg synes også, at der må ligge en klar tilkendegivelse fra det danske arbejdsmarked, fra de danske lønmodtagere om, hvor de har ønsket prioriteringerne lagt.

Jeg må anholde det begreb, som fru Lilli Gyl-denkilde var inde på, med socialhjælp til arbejdsgiverne. Det synes jeg ikke er korrekt. Hvis man vil tale om nogen hjælp – det kan være statshjælp, socialhjælp eller statsubsidier – er det vel til det danske erhvervsliv. Man kan godt fremføre det synspunkt, at der her er tale om noget, der hjælper på vores konkurrenceevne. Det kan da også være, at det nærmer sig det, som i GATT-sammenhænge vil kaldes statsubsidier, og som ligger på kanten af det lovlige, men det har vi dog ikke været ude for endnu. Vi kender til mange fantasirige forslag. Vi har netop gennemført et før jul om, hvordan vi kan fremme dansk erhvervsliv i konkurrenceevnen over for udlandet.

Jeg tror nu nok, at det vil være klogt, at vi vender dette et par gange i luften, før vi bare uden videre siger ja til at konvertere vores arbejdsløshedsregler og det, at vi ingen karantæner har som i nogle andre lande, til længere varslinger. Det er jeg slet ikke sikker på at hverken lønmodtagerne, arbejdsgiverne eller erhvervslivet som sådant ville være interesseret i.

Jeg lyttede med en vis undren, da Socialdemokratiets ordfører for et øjeblik siden mente at kunne citere fra en debat om tryghed, at vi havde udtrykt sympati for det. Hvis det er den debat fra november 1987, er det da naturligvis rigtigt, at jeg blandt andre på mit partis vegne udtrykte sympati for begrebet tryghed. Det må vi da have, det er klart, men jeg advarede i samme åndedrag – og det må jeg gøre igen i dag – mod begrebet, som det lanceres her, for vi mener, det giver falsk tryghed. Jeg kan så nøjes med at henvise til, at arbejdsministeren og flere ordførere før mig er af samme opfattelse. Det vil gøre ondt værre, hvis vi lovgiver på grundlag af de forslag, der ligger her.

Der er et par enkelte punkter, jeg synes vi efter forløbet tidligere i dag i folketingsalen bliver nødt til at ofre lidt ekstra opmærksomhed.

Det er det, der står i beslutningsforslag nr. B 99 i punkt 1 og i punkt 15 om, at man alene må tage saglige hensyn ved bl.a. afskedigelser, og at man kræver, at lovforslaget indeholder en regulering af sanktioner for overtrædelse af lovens bestemmelser i form af straf, godtgørelse samt genansættelse. Videre står der, at der ved usaglig afskedigelse indføres adgang til obligatorisk genansættelse.

Der var et par stykker, der var inde på det, da vi drøftede lovforslaget før fra arbejdsministeren om at stramme op på 1982-lovgivningen. Der var mange, der interesserede sig for, hvad man gjorde, hvis man i forbindelse med barselorlov afskedigede nogen usagligt, men jeg synes, det er interessant her, da vi nu lovgiver, at man så godt kan henvise til arbejdsretlig praksis. Da Socialdemokratiet nu vil lovgive her, vil det sige, at det vil være et i denne henseende ganske sagligt afskedigelses-hensyn efter Socialdemokratiets opfattelse, om man afskediger en, som ikke er medlem af den fagforening, som medarbejderne kræver vedkommende skal være i. Vil det så sige, at man i det tilfælde ikke kan komme ind på genansættelse?

Det var også interessant at høre de betragtninger, Socialdemokratiet under den debat fremsatte om genansættelsesinstrumentet, når man læser, hvad der står i bemærkningerne på side 7:

»Det er i så henseende ikke rimeligt at imødegå en obligatorisk adgang til genansættelse med mulige efterfølgende samarbejdsvanskeligheder. Efter genansættelsen påhviler det begge parter at medvirke til et rimeligt samarbejde, og den genansattes manglende vilje her til udgør en saglig afskedigelsesgrund.«

Jeg tager det sidste med, fordi jeg ikke kan lide af princip at stoppe et citat midt i en sætning. Men bortset fra det vil jeg nok sige, at de citerer her, som nu er slut, fra bemærkningerne side 7 sætter Socialdemokratiets hysteriske reaktion før, da vi drøftede genansættelsesinstrumentet i en anden sammenhæng, i kraftigt relief.

Som det er fremgået, kan mit parti ikke støtte de to forslag.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Man undrede sig også fra hr. Svend Åge Petersens side, da jeg fremlagde min tale, over, at

[Lone Møller]

jeg ikke nævnte dagpengesystemet. Det har vi skam været opmærksomme på i Socialdemokratiet. Det er netop en af de medvirkende årsager til, at vi mener, at det er vigtigere at få strammet de regler, der er. Vi mener, at man i meget stor udstrækning faktisk har brugt dagpengesystemet til at regulere ansættelsesforholdene i virksomhederne. Derfor synes vi, at det er noget, man skal tage sig af.

(Kort bemærkning).

Ejner Larsen (SF):

Det er da helt i orden, at man fokuserer på, hvor lang varslingspligt der er, og hvem der skal betale osv., men det væsentligste i dette forslag er for mig spørgsmålet om, at vi, når vi nu ikke kan få arbejdspladsdemokrati lige med det samme, kommer så tæt på reelle forhandlinger som muligt, således at også de ansatte kan forsvare sig mod det angreb på deres vælfærd, det er pludselig at blive afskediget. Vi ved, at der findes utallige undskyldninger for at lukke en virksomhed hen over hovedet på de ansatte, vi ved, at man i den grad fylder dem med usandheder. Her gives en god, lang mulighed for at komme ind i forhandlinger og undersøge, hvad der ligger i det. Det synes jeg er en forbedring.

Jørgen Estrup (RV):

Det er to meget forskellige forslag, vi nu har fået under den samme paraply. Man kan selvfølgelig bruge betegnelsen »tryghed« om dem begge, men jeg synes, det er i meget forskellig grad, for det ene, nemlig lovforslag nr. L 200, drejer sig ikke bare om den enkelte lønmodtagers forhold, men i høj grad også om arbejdsmarkedets muligheder for at genplacere folk og en række andre ting, mens man om beslutningsforslaget i langt højere grad kan sige, at her gælder det lønmodtagernes tryghed som sådan.

Jeg vil starte med nogle bemærkninger til nr. L 200, som jeg synes er mere konkret og mere direkte at gå til end nr. B 99, som i højere grad kræver en meget lang diskussion, som vi givetvis skal tage, men som vi næppe heller bliver færdige med lige foreløbig. Varslingslovforslaget er i meget høj grad en genskrivning af kapitel 5 a i arbejdsformidlingsloven. Derfor ser det lidt mere voldsomt ud, end det umiddelbart er. De nye ting, der er i forslaget, er selvfølgelig

i nogen grad udsprunget af den omfattende diskussion, som vi fik efter den såkaldte Tulipsag, og hvor man nok må sige, at der blev sat fokus på, at de regler, vi har om varsling og om medarbejdernes deltagelse i en situation, hvor der opstår risiko for massefyringer, og på den anden side om arbejdsmarkedsnævnenes mulighed for at løse sådanne problemer, i praksis ikke blev overholdt eller måske ikke engang altid kunne overholdes.

Fra radikal side har vi hele tiden under den diskussion sagt, at det var vigtigt, både at man kunne overholde reglerne, og også at de nu blev strammet i et sådant omfang, at man både gav et rimeligt indhold i den forhandling, der skal være på den enkelte arbejdsplads i en massefyringssituation, og samtidig gav rimelige vilkår for arbejdsmarkedsnævnen.

Derfor vil jeg egentlig gerne med det samme begynde med følgende citat fra bemærkningerne til lovforslag nr. L 200:

»Socialdemokratiet finder derfor, at der er behov for en tydeliggørelse og opstramning af reglerne, således at det bl.a. sikres, at der er tale om reelle forhandlinger mellem virksomhedens ledelse og medarbejderne, og at arbejdsmarkedsnævnet opnår reelle muligheder for at iværksætte arbejdsmarkeds- og uddannelsesinitiativer.«

Det er ord til andet den holdning, vi går ind i dette spørgsmål med. Derfor har vi selvfølgelig også overordnet stor sympati for forslaget. Det formål, som her er fremhævet i bemærkningerne, er også vores formål, og jeg synes, det er vigtigt, at vi får givet såvel medarbejderne som arbejdsmarkedsnævnen nogle bedre muligheder.

Men så kommer der et men, og dette men består i, at jeg synes, man er gået for langt. Jeg synes ikke, det nødvendigvis er rimeligt at tredoble den tid, en sådan procedure nu skal have. Jeg tror, at man i mange tilfælde vil se, at det er en urimelig trækken processen i langdrag, og at mindre kan gøre det. Det, der er behov for, er at finde nogle varslingsregler, som sikrer både, at medarbejderne får indhold i den forhandling, de allerede i dag skal have efter loven, og at der samtidig er tid nok for arbejdsmarkedsnævnet til at få sat initiativer i gang.

Et andet men er, at jeg er enig i, at arbejdsmarkedsnævnen skal have pligt til at lave en plan. Jeg synes på den anden side, at det er gan-

[Jørgen Estrup]

skæ prætentivt, når man siger, at der skal udarbejdes en arbejdsmarkedspolitisk handlingsplan også i situationer, hvor det drejer sig om 10 ansatte, der må afskediges fra en virksomhed – mindre kunne gøre det. Det er muligt, at det bare er en formuleringsforskel, men det lyder voldsomt. Men jeg er altså enig i, at arbejdsmarkedsnævnene bør have en pligt til at træde til i den situation.

Det tredje og sidste men er, at jeg mener, det er vigtigt, at vi tager hensyn til de små og mellemstore virksomheder, og jeg tror ikke, de nye talmæssige regler for, hvornår der er tale om massefyring, i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til dem.

Fra radikal side er vi villige til at diskutere, om vi skal have andre regler end de minimums-EF-regler, vi har haft hidtil, men der er altså et hensyn. Virksomhederne er ikke ens og har ikke de samme muligheder for at leve op til sådan nogle regler. Det bliver vi nødt til at tage hensyn til, og derfor vil vi gerne fra radikal side have en nærmere overvejelse af, hvordan man skal lave nogle rimelige regler.

For at summere op om lovforslag nr. L 200: Vi har stor sympati for intentionerne. Vi synes ikke, der er ramt sådan, som vi ville ramme, men vi er meget villige til at diskutere det videre under udvalgsarbejdet og håber, at vi kan finde noget, som i højere grad tager hensyn til det, jeg tror er det afgørende i denne sammenhæng, nemlig at de små og mellemstore virksomheder faktisk har nogle helt specielle problemer.

Dernæst nogle mere overordnede kommentarer til tryghedsforslaget, altså beslutningsforslag nr. B 99.

Jeg synes, at forslaget er en udmærket indgangsvinkel til den diskussion, vi givetvis skal have om arbejdsmarkedsforholdene frem til år 2000. Det er en nyttig og vigtig diskussion, men det er også noget, man kan have mange synspunkter om, ikke mindst synspunkter, som hænger sammen med dansk økonomis og erhvervslivets problemer som helhed, og den side af det er der unægtelig lagt mindre op til i beslutningsforslaget.

Tryghed er et slagord, men det er også et godt ord. På den anden side må man gøre sig klart, at i en verden, hvor der ikke er tryghed, er der nogle, der skal betale, hvis andre skal have tryghed, og i denne situation er der to parter, der kan komme til at betale. Den ene er virksomhe-

derne, og det kan man ud fra en meget naiv og overfladisk betragtning sige også er helt rimeligt. Men hvis man går lidt længere, er det samfundsøkonomien, vi har inde i billedet. Og jeg går ud fra, at Socialdemokratiet også gør sig nogle tanker i den sammenhæng.

Den anden part, der kan komme til at betale – og det synes jeg oplagt er et socialt problem – er de ledige. For dette er tryghed for dem, der er i beskæftigelse, men ikke tryghed for dem, der er ledige. Jo mere vi fastlåser situationen på den enkelte virksomhed, jo mere vi giver de allerede ansatte tryghed og særlige goder, desto vanskeligere bliver det for dem, der er ledige, at komme i beskæftigelse. Vi kan lige så godt se i øjnene, at der altså er nogle, der kommer til at betale.

Derfor synes jeg, det er en vigtig, men ikke nogen nem diskussion. Det er klart, at vi her i landet har valgt et andet udgangspunkt end det, man har f.eks. i Sverige og i en række EF-lande. Vi har valgt nogle minimumskrav vedrørende massefyringer og tryghed i ansættelsen og et bedre dagpengesystem i forhold til de andre lande – en diskussion, som vi allerede i et vist omfang har været inde på i debatten.

Man kan selvfølgelig godt sige, at det er urimeligt, at man, som fru Lilli Gyldenkilde sagde, på den måde skal give socialhjælp til virksomheder, men jeg synes, man på den anden side også kan sige, at en gennemførelse af dette forslag, som jo altså er en kraftig opstramning af tryghedsbestemmelserne og de ansattes goder, i høj grad betyder, at virksomhedernes omkostninger kommer i centrum. Det kan man heller ikke se bort fra. Derfor var min indgangsreplik, at dette er både en vigtig og en lang og vanskelig diskussion.

Forslagsstillerne lægger op til, at vi skal lande på en lov om lønmodtagere med noget, der enten er en parallel til eller et supplement til funktionærloven. Jeg synes, man skal gøre sig klart, at lønmodtagere er i forskellige ansættelsesforhold; det kan ikke nytte noget, at man kun ser på lønmodtagernes rettigheder, man er også nødt til at se på deres pligter. Funktionærgoder følger med funktionærpligter, og derfor vil jeg være meget tilbøjelig til at diskutere eller lovgive om noget, hvor man ikke samtidig får pligterne med. Det er efter min mening derfor, man har haft tradition for, at dette er aftalestof på arbejdsmarkedet, og jeg tror egentlig, at

[Jørgen Estrup]

det meget langt bør blive ved med at være aftalestof. Men selvfølgelig skal vi have en minimumsbeskyttelse, som supplerer det, der måtte blive aftalt.

Endelig vil jeg blot sige, at der er andre enkeltheder i beslutningsforslaget, som vi fra radikal side givetvis vil være positive over for. Men der er også en tendens i forslaget, som er os imod, nemlig et vist formynderi, et vist bureaukrati, som specielt støder os, når det drejer sig om den omvendte bevisbyrde. Jeg mener ikke, at vi generelt skal bygge arbejdsmarkedets relationer på omvendt bevisbyrde – det ville være en meget farlig udvikling.

Bollmann (CD):

De foreliggende to forslag vedrører noget meget centralt på arbejdsmarkedet – ja, man kan vel næsten sige, at der er tale om forslag til ændringer, der vedrører arbejdsmarkedets grundlov. Når jeg har valgt at betragte dem under ét, er det, fordi jeg føler, at det mest markante er, at man ved at gennemføre disse forslag har frataget organisationerne deres ret til selv at aftale en meget væsentlig del af indholdet i overenskomsterne.

Jeg kan også sige det på en anden måde: I CD synes vi, at de fleste mulige spørgsmål på arbejdsmarkedet skal klares af parterne selv uden statens indblanding. Det troede vi egentlig også var Socialdemokratiets holdning, men vi kan få nye overraskelser hver dag.

Baggrunden for forslagene er angiveligt, at de nugældende regler er helt utilstrækkelige, men det synes jeg også er noget overdrevet. Jeg tror, at de i langt de fleste tilfælde fungerer efter hensigten. Der er ikke noget underligt i, at problemerne er størst i de områder, hvor der er svag beskæftigelse – det er vel nærmest logisk – men vi ser jo også, at problemerne mange steder kan løses lokalt. De lokale initiativer, der gennemføres rundt omkring for at afbøde virkningerne af masseafskedigelser, har været meget positive, og jeg synes ikke, de forslag, der foreligger her, ændrer den slags muligheder.

Men man fokuserer jo her på næsten konkret navngivne større afskedigelser, og det er klart, at ingen er uberørt af den slags store afskedigelser. Jeg synes dog, det er betegnende – men det er selvfølgelig ikke forslagsstillernes skyld – at det i dagspressen altid kun er mellemstore og større afskedigelser, man hører om. Jeg tror ik-

ke, der er ret mange, der kan huske, at de har hørt om større ansættelser – det får vi meget få meldinger om i dagspressen – men at sådanne ansættelser rent faktisk finder sted, er jo en kendsgerning. Så vidt jeg husker, viser beskæftigelsestallene for oktober kvartal 1987, at vi har sat rekord i antal beskæftigede her i Danmark, idet vi for første gang har haft over 2 millioner beskæftigede. Så der må altså være nogle, der ansætter, og ikke kun nogle, der afskediger.

Jeg lyttede også til, hvad fru Lilli Gyldenkilde sagde før om forskellen mellem funktionærer og almindelige arbejdere – hvis jeg må bruge den betegnelse her. Jeg kunne egentlig godt tænke mig at vide, om fru Lilli Gyldenkilde mener, at alle burde ansættes som funktionærer med de muligheder og pligter, det medfører. Jeg vil tillade mig at sige, at jeg ikke tror, alle medlemmer af forskellige organisationer selv ville være interesserede i det, men det er selvfølgelig kun et gæt eller et postulat.

Derudover mener jeg, at ministeren sagde noget meget væsentligt om virkningen af forslagets bestemmelser på mindre og mellemstore virksomheder, virksomheder i vækst. Jeg tror, at disse regler netop vil virke som en spændetrøje for den type virksomheder. Det er ikke nye regler og begrænsninger, man har brug for i den type virksomheder, og jeg er i hvert fald helt overbevist om, at de fleste af dem mener, at der er rigeligt med begrænsninger. Jeg tror heller ikke, at forslagene vil animere til flere nyan sættelser.

Jeg har forstået på ministeren, at der på visse områder er ændringer undervejs, aftalt af parterne på arbejdsmarkedet. Det finder vi positivt, og skulle der komme andre forslag fra parterne i fællesskab, vil jeg også gætte på, at ministeren vil se på dem med interesse.

Herudover vil jeg ikke gå ind på enkeltpunkter i forslagene, dem må vi se på i udvalget. Jeg vil da gætte på, at vi får bekræftet, at forslagsstillerne nok ikke har gennemskuet alle konsekvenserne af forslagene.

Med disse bemærkninger kan det vel ikke undre, at CD må afvise de to forslag.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg vil godt endnu en gang understrege over for hr. Bollmann, at Socialdemokratiet på in-

[Lone Møller]

gen måde ønsker at fratage organisationerne deres ret til selv at klare deres arbejdsmarkedsforhold. Vi har understreget stærkt, også i fremsættelsestalen, at det er en minimumsrammelov, som arbejdsmarkedets parter selv kan fylde ud.

Annette Just (FP):

Jeg vil gerne starte med nogle kommentarer til, hvad fru Lone Møller sagde.

Det bliver sagt fra Socialdemokratiets side, at det bare er et minimumskrav, man stiller her. Ja, det er et meget smukt minimumskrav, vi diskuterer her. Men det er altså en tredobling af minimumskravet i dag. Det er jo tre måneder, arbejdsgiveren skal være, om jeg så må sige, gidsel for lønmodtagerne. Det er rent faktisk det, der ville ske, hvis det her lovforslag blev gennemført, hvilket jeg absolut ikke håber det bliver.

Hvad sker der, hvis en arbejdsgiver siger: »Jeg vil gerne prøve at lave en ny, spændende produktion; jeg håber, det går. Men jeg er nødt til at have mulighed for, hvis det ikke går, at sige: O.k., så lukker vi.«? Det vil man ikke have mulighed for her, medmindre man kan betale tre måneders løn, efter at man har opgivet det projekt. Jeg tror, at mange arbejdsgivere vil sige: »Jamen det tør vi ikke, ganske enkelt. Vi har ikke råd til at satse så stort ud over det, vi ellers ville satse. Det er jo tre måneders ekstra løn til de arbejdstagere, vi ville ansætte til den ekstra arbejdsindsats eller den ekstra produktion, vi ønskede at lave.«

Jeg synes nok, at man har glemt én meget væsentlig ting, når man taler om tryghed for arbejdstagere: Man har glemt det, der hedder tryghed for arbejdsgivere – for, at de også kan komme ud af det igen, så de har en fair mulighed for at prøve noget, for at sætte ny produktion i gang. Det vil efter dette forslag blive alt, alt for risikabelt.

Jeg er bange for – det er jeg ikke den eneste her i dag der er – at det vil skabe færre nye arbejdspladser. Ingen ledige vil få mulighed for at blive ansat i det, der hedder ny produktion. Det har dog ellers været mit indtryk her i Folketinget, at de fleste af de politiske partier har kæmpet for, at vi fremmer ny produktion mest muligt, således at vi også kan få eksporten i gang. Men det kan jeg se at Socialdemokratiet ikke går ind for nu.

Fremskridtspartiet er imod begge forslag.

Glønborg (KRF):

Tidligere på dagen havde jeg lejlighed til at udtrykke Kristeligt Folkepartis anerkendelse af fagbevægelsens indsats for arbejdstagerne.

De foreliggende forslag giver mig anledning til at gøre opmærksom på, at der også er grund til at takke for arbejdsgivernes medvirken til gode, ordnede forhold på vore arbejdspladser.

Generelt mener jeg, at vi i Danmark har dygtige og ansvarsbevidste arbejdstagere og arbejdsgivere, og at det er særdeles vigtigt for erhvervslivet og dermed for hele samfundsøkonomien og vor fælles velfærd, at de to parter på arbejdsmarkedet finder hinanden og holder sammen i gensidig respekt.

Det lyder jo pænt og tilforladeligt med to forslag, der handler om tryghed i ansættelsen. Men der er et stort men, og jeg vil gerne illustrere det med noget, en af mine gode venner fortalte.

Hans far var god gammel socialdemokrat, arbejdstager, fagforeningsmedlem igennem mange år. Min gode ven fortalte, at faderen en dag havde sagt til ham: Der er én ting, du skal huske, bette Erik, og det er, at når du kommer på en arbejdsplads, så skal det være sådan – og det skal også præge det, du gør på arbejdspladsen – at der skal være noget til virksomheden, for hvis ikke der er noget til virksomheden, så bliver der heller ikke noget til dig.

Den respekt for, at virksomheden skal kunne leve, for at der kan være nogen mening i at være arbejdstager, er tilsyneladende en by i Rusland i de to forslag. De er så ensidige, når de snakker om tryghed. Jeg er helt enig med Fremskridtspartiets ordfører i, at her mangler netop den dimension: trygheden set fra arbejdsgiverside.

Når vi lader organisationerne på arbejdsmarkedet forhandle, glemmer de aldrig nogen sinde, at den anden part også er der og skal være der, for at der kan være nogen mening i forhandlingerne. Det er kun herinde blandt politikere, man bevæger sig så teoretisk, at man udelukkende ser sagen fra den ene side og foregiver at ville skabe tryghed for den ene side.

Det lyder så pænt, og det er måske også derfra, man skal hente sine stemmer. Det er måske det, man er ude efter. Der er ingen mening i at stille ensidige krav op glemmende, at man også skal se på sagen fra erhvervslivets, virksom-

[Glønborg]

hedsejernes, arbejdsgivernes side. Man skal ikke stramme buen mere, end at den kan holde og virksomhederne fortsat vil kunne eksistere.

Derfor er jeg bange for, at trygheden, som det her kaldes, kan vise sig at være en falsk tryghed, og derfor er jeg bange for, at disse to forslag vil have en uheldig virkning, hvis vi gennemfører dem. Jeg må desværre advare imod dem.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Man bliver jo næsten rørt til tårer, når man hører, hvordan vi skal lave tryghed for arbejdsgiverne. Det lyder, som om halvdelen af arbejdsgivere og virksomheder i dette land simpelt hen kun består for at bevare det her samfund, for at vi skal have noget at beskæftige os med herinde i Folketinget, og for at de stakkels lønmodtagere kan blive beskæftiget lidt. Hvad er det dog for noget forfærdeligt sludder. Selvfølgelig skal vi have respekt for vores erhvervsliv. Det er vi nødt til, for ellers går samfundet i stå.

Det er nu engang stadig væk frivilligt, om man vil nedsætte sig som selvstændig. Der er ingen i dette land, der bliver tvunget til det, hvorimod en stor, stor del af vores arbejdsstyrke er tvunget til at indordne sig under nogle arbejdsforhold, hvor arbejdsgiverne stadig væk har ejendomsretten og stadig væk har ledelsesretten. De har mulighederne. Lønmodtagerne har ikke så store muligheder, som man gerne fra Kristeligt Folkepartis side vil give udtryk for.

Jeg bad om ordet før, da fru Annette Just var oppe, og hvor det også lød, som om samtlige virksomheder i dette land skal til at starte op. Forslaget skal også gælde de virksomheder, som på nuværende tidspunkt er etableret. Det er ikke et urimeligt krav, at arbejdsgiverne begynder at planlægge, sådan at vi kan få arbejdsstyrken tilpasset udviklingen på arbejdsmarkedet, så vi kan sikre, at der er uddannelser nok. Det må være et rimeligt krav, at arbejdsgiverne i god tid sørger for at få ændret det, så at de ikke pludselig står i den situation, at de er nødt til at lukke, fordi de ikke har fulgt med og ændret produktionen eller ændret uddannelsen af medarbejderne, så de kan holde virksomheden i gang.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Det var fru Lone Møllers bemærkning om, at arbejdsgiveren ikke blot har ejendomsretten over arbejdspladsen, men også ledelsesretten. Jeg synes nok, at disse to forslag, i særdeleshed det ene af dem, prøver på at tage en del af ledelsesretten fra arbejdsgiveren og også prøver på at fratage arbejdsgiveren retten til at ansætte. Det synes jeg nok er en meget, meget farlig vending.

Berlau (FK):

Jammerdal, det er, hvad man må betegne de borgerlige politikere som i den her diskussion, for magen til jammer skal man da lede længe efter.

Nu har vi i formiddags haft en diskussion, som handlede om et borgerligt angreb på fagbevægelsen, hvor de borgerlige politikere sagde: Jamen der er jo kun tale om justeringer af situationen; der er ikke nogen grund til at tage tingene særlig alvorligt, for det vil ikke komme til at betyde noget særligt, og der er i øvrigt heller ikke nogen grund til, at arbejdsmarkedets parter skal blande sig i denne diskussion. Det er et politisk anliggende.

Så har Socialdemokratiet her lavet et par forslag. Jeg bryder mig ikke meget om at rose socialdemokrater heroppefra, men jeg skal da indrømme, at de er i bedring i forhold til den socialdemokrat, som åbenbart hr. Glønborg fra Kristeligt Folkeparti har kendskab til. Det kan kun have været en god gammel socialdemokrat, han havde haft fat i dér.

Forslagene er ikke vidtgående nok efter vores opfattelse – det kommer nok ikke bag på så mange. De mangler en hel del, for så vidt de skal kunne løse nogle af de problemer, der eksisterer på arbejdsmarkedet, og jeg tror ikke, de borgerlige skal frygte forslagene på den måde, som de har givet udtryk for heroppe. Der er tale om forbedringer med en begrænset virkning, som kommer til at handle om specielt to situationer, nemlig ansættelser og afskedigelser; der er jo ikke tale om, at man vil gribe ind i virksomhedernes almindelige drift på nogen som helst måde. Der er tale om, at man søger at sikre nogle mennesker imod noget af den grove arbejdsgivermentalitet, der næsten hver dag stikker hovedet frem forskellige steder.

[Berlau]

Livet er jo ikke så enkelt, som hr. Glønborg f.eks. forsøgte at gøre det til, nemlig at hvis der skulle være noget til den ene side, skulle der også være lidt til den anden side. Vi har behandlet rigelig mange forslag i Folketinget med overvægt til arbejdsgiversiden, og verden er jo desværre sådan skruet sammen – som en franskmænd engang sagde det – at det er tilladt enhver, rig som fattig, at betle på gaden og sove under Seinens broer om natten. Men det er en virkelighed, som kun har betydning for den fattige, ikke for den rige.

Derfor er det i allerhøjeste grad på tide, at der kommer nogle forslag, som har til hensigt at sikre de ansattes retlige stilling noget bedre.

Jeg vil gerne sige til de politikere, som heroppefra har genoptaget formiddagens diskussion, men med modsat fortegn, at man ikke skal forsøge at indgive befolkningen den opfattelse, at nogle af disse problemer løses ved hjælp af overenskomstforhandlinger. Hvis man tror det, er det, enten fordi man meget godt ved, hvordan overenskomstforhandlinger foregår, eller også fordi man ikke ved noget som helst om, hvordan de foregår, for dette her vil aldrig nogen sinde blive temaer ved overenskomstforhandlinger. Dertil har Socialdemokratiet og LO i alt for mange år afgivet deres forhandlingssuverænit; specielt efter, at man i de senere år har tilstræbt såkaldte samfundsmæssige løsninger på overenskomstsituationerne, er det givet, at man ikke vil kunne få gjort overenskomststof ud af noget sådant. Under overenskomstforhandlinger er det overordentlig begrænset, hvilke muligheder der er for at føre forhandling om noget, som indebærer dramatiske ændringer i overenskomsterne. Der er jo i masse af overenskomster ikke sket tekstmæssige ændringer i årtier. Der er sket nogle talmæssige ændringer i overenskomsterne for så vidt angår lønninger og satser, men tekstmæssige ændringer af betydning er der stort set ikke blevet indføjet i overenskomsterne, og det vil enhver med bare det ringeste kendskab til arbejdsmarkedet ved selvsyn kunne konstatere. Men de ved det formodentlig allerede i forvejen. Derfor er det jammerdal og jammerlap, når de borgerlige siger, at dette hører til de emner, man skal beskæftige sig med under overenskomstforhandlingerne.

Hvis ændringer af den slags, som der lægges op til i disse forslag, skulle forhandles under

overenskomstforhandlinger, ville der ikke gå årtier, men formodentlig århundreder, inden man kunne se tekster af den slags i overenskomsterne, og så ville de formodentlig være overflødige, for så er der forhåbentlig etableret en sådan samfundstilstand i Danmark, at man ikke har behov for at føre overenskomstforhandling på det plan.

Vi kan altså tilsige disse forslag en vis støtte, men vi vil godt sige til Socialdemokratiet, at der efter vores opfattelse bestemt er punkter i dem, som ikke er tilstrækkelig vidtgående, ligesom der bestemt er punkter, hvor man bløder tingene op. Jeg kan her henvise til de specielle afsnit i beslutningsforslag nr. B 99, hvor man lægger op til ligesom at eliminere nogle af disse bestemmelser igen, for så vidt der træffes overenskomstmæssige aftaler af anden karakter.

Der er masser af overenskomstråder, som meget let vil kunne blive presset til at afgive nogle af de forbedringer, som måtte ligge i lovforslaget, hvis de skal sikre sig en fornyelse af deres overenskomst, og den mulighed skal man naturligvis ikke give arbejdsgiverne. Det skal være lovstof, som sikrer, at alle kommer til at respektere den tekst, der kommer til at stå der. Ellers er jeg bange for, at man risikerer at miste nogle af forbedringerne på dette område meget hurtigt.

Vi vil følge det og komme med vores bidrag til at forbedre det på en række områder, og vi håber, at der bliver mulighed for at få vedtaget forbedringer på dette punkt for dem, der er ansat i erhvervslivet.

Bakholt (S):

Allerførst vil jeg sige tak til de ordførere, der har kunne tilslutte sig vore forslag eller enkeltpunkter i dem.

Jeg tror, det kunne være nyttigt at sige lidt om målsætningen med denne lovgivning, og jeg kan indledningsvis sige, at målet på en måde er tredobbelt.

Det er for det første at skabe større tryghed på arbejdspladserne, i ansættelsen. Vi ved, at der, som arbejdsmarkedet fungerer, er meget, meget store grupper, der har nogle elendige tryghedsforhold. I den henseende er vi, som det allerede er sagt, blandt de industrilande, der har den dårligste beskyttelse af lønmodtagerne. Det er altså ikke her i landet, vi ligger foran, når det drejer sig om beskyttelse af lønmodtagergrupper.

[Bakholt]

Det er for det andet også at skabe større lighed og retfærdighed mellem forskellige lønmodtagergrupper. Der er behov for at nedbryde nogle af de traditionelle skel, der i dag findes mellem forskellige lønmodtagergrupper; det kan være mellem offentligt og privat ansatte, det kan også være mellem arbejdere og funktionærer, mellem mænd og kvinder, mellem faglærte og ufaglærte. Der er nogle skel her, der trænger til at blive brudt ned, og det kan forslagene også være medvirkende til.

Det er for det tredje at sikre en mere harmonisk gennemførelse af den strukturaltilpasning, vi er inde i og kommer ind i i samfundet, også set i lyset af den teknologiske udvikling. En større tryghed er ikke nogen hæmsko for denne udvikling; tværtimod betragter vi den som en forudsætning for, at vi kan gennemgå de forandringer, der er nødvendige i samfundet, uden dermed at skabe stærke spændinger.

Dernæst vil jeg gøre nogle bemærkninger til de enkelte ordførere, men allerførst til arbejdsministeren, der bl.a. sagde, at alle – også arbejdsministeren – ønskede tryghed. Men han gav ingen som helst bud på, hvordan man kunne opnå større tryghed på arbejdspladserne, hvilket er det, vi taler om. Arbejdsministeren havde faktisk kun negative bemærkninger til forslagene og opridsede en række skræmmebil-eder. Jeg kunne forstå også på andre ordførere i den borgerlige fløj, at det var de små og mellemstore virksomheder, der skulle trækkes frem og bruges i den propaganda, der øjensynlig nu skal køres fra regeringens og fra borgerlig politisk side imod denne sag.

Jeg synes ærlig talt, det er kedeligt, at man ikke kan finde andre argumenter imod det, og jeg synes ærlig talt også, at man hermed undsiger de små og mellemstore virksomheder og behandler dem dårligt. Man har meget lidt tiltro til dem, hvis man ikke mener, de kan overleve, hvis disse regler bliver gennemført. Jeg tror faktisk, at en række af de virksomheder, man kalder små og mellemstore, sagtens kan tilpasses de krav, der stilles her. Hvordan tror arbejdsministeren og de borgerlige partier disse virksomheder i øvrigt ville klare sig med forskning, produktudvikling, salg fremstød i udlandet, og hvad ved jeg, hvis de ikke kan klare dette her? Tværtimod tror vi, at en bedre planlægning på en lang række områder – også de områder, vi taler om her – netop vil styrke dem og ikke svække dem.

Det skal også være svar til Kristeligt Folkepartis ordfører, der jo havde den opfattelse, at man også skulle tage hensyn til arbejdsgiversiden. Jamen jeg tror, at disse regler vil styrke den. Hvis vi ser på, hvad der sker rundt omkring i verden, kan vi konstatere, at det netop er dér, hvor man har nogle ordentlige tryghedsbestemmelser, at industrien klarer sig godt. Lad mig foreslå arbejdsministeren at tage til Sverige og se på, hvordan det fungerer derovre; det er et interessant studium, som arbejdsministeren egentlig burde gennemføre.

I Sverige gennemførte man tryghedslovgivningen først i 1970'erne. Dengang var der også fra borgerlig side og fra arbejdsgiverside i Sverige meget stærk modstand imod den. Der har været en borgerlig regering i Sverige i en 6-årsperiode – den kom til i 1976, altså ca. 3 år efter, at tryghedsreformen gennemførtes – og den har ikke fjernet den. Man kan sagtens leve med den, og den fungerer udmærket. Derfor kan vi selvfølgelig også lave nogle bestemmelser på dette område, der gælder i Danmark, og som dansk industri og danske virksomheder kan leve med.

Også a-kasserne har været draget ind i billedet, og dér synes jeg vi fik ret god undervisning i, hvordan a-kassesystemet bliver brugt uhenigtsmæssigt. Det så vi i den redegørelse, vi fik fra Bonnerupudvalget for efterhånden temmelig lang tid siden, for den undersøgelse viser, at arbejdsgiverne bruger a-kassesystemet rigeligt – så har jeg ikke overdrevet – når det drejer sig om at sende folk hjem på grund af arbejdsmangel.

Det prøver vi altså på at rette op på, og det burde arbejdsministeren være interesseret i, for han ville kunne spare nogle penge for de offentlige kasser, hvis han ville være med til at lave nogle regler på dette område. Dér må der da være en lille flig af området, som kunne interessere arbejdsministeren, men det vil han åbenbart heller ikke bide på.

Flere ordførere har udtalt, at de ikke kan lide vores forslag om, at det er arbejdsgiveren, der har bevisbyrden for, at der er taget saglige hensyn. Vi mener, at der skal tages saglige hensyn ved ansættelsen, under ansættelsen og ved afskedigelsen, og at det er arbejdsgiverne, der må have bevisbyrden her. Det er jo arbejdsgiverne, der har ledelsesretten, og det er selvfølgelig forbundet med et ansvar at have en ledelsesret;

[Bakholt]

derfor bør det også være arbejdsgiverne, der har bevisbyrden, når der opstår tvister af den ene eller anden karakter.

Lad mig dernæst sige til SF's ordfører, fru Lilli Gyldenkilde, at jeg tror, vi kan blive enige med SF om at gennemføre en sådan lovgivning. Der er en række grundelementer, som vi er enige om, og der er spørgsmål, som vi ser lidt anderledes på, men jeg mener ikke, at de forskelle, der er kommet til udtryk i vores forslag, er større, end at de bør og kan udlignes under forhandlingerne mellem de to partier.

Jeg er enig i de bemærkninger, fru Lilli Gyldenkilde gjorde om sammenligningen med andre lande, nemlig at det system, vi har i Danmark, altså også koster nogle arbejdspladser. Enhver ved, at der bliver nedlagt mange arbejdspladser, fordi det er billigt at nedlægge dem i Danmark. Når store koncerner, der har afdelinger i Danmark, skal flytte en produktion fra ét sted til et andet, ser de naturligvis også på, hvad det koster at nedlægge arbejdspladserne i de pågældende lande. Når de finder frem til, at det er billigt i Danmark, nedlægger de selvfølgelig den afdeling, de har i Danmark. Sådan er det, og det kan vi lige så godt tage ad notam.

Endvidere har det været sagt, at det, vi har foreslået her, ikke skaber egentlig tryghed, men skaber falsk tryghed. Så må jeg spørge: Hvad er det, der gælder for store grupper på arbejdsmarkedet i dag? Der er nogle, der har tryghed – det er dem, hvis område er lovreguleret, f.eks. tjenestemænd og funktionærgrupper – men den store del, som ikke har et lovreguleret grundlag i deres ansættelsesforhold, har bestemt ikke tryghed. Derfor synes jeg, at de, der har talt om, at det var falsk tryghed, vender tingene lidt på hovedet. Dette her drejer sig om forbedrede vilkår for lønmodtagergrupper.

Men jeg kan være enig i, at der selvfølgelig er spørgsmål, som vi bør diskutere i udvalget, og det vil vi meget gerne gøre. Der er bl.a. behov for at diskutere nogle spørgsmål, for jeg tror, at man på nogle områder har lagt andre ting i forslagene, end der rent faktisk er.

Nogle områder i vores forslag nr. L 200 om kollektiv afskedigelse var Det Radikale Venstre enig med os i, og det vil jeg gerne sige tak for – det drejede sig om en styrkelse af arbejdsmarkedsnævnene, således at de kunne arbejde bedre, end de kan i dag – andre områder var man ikke enig i. Men der var nogle berøringsflader,

og det synes jeg var positivt. Jeg håber, vi kan diskutere dem videre og finde frem til nogle bedre regler end dem, vi kender i dag. Efter vores opfattelse fungerer systemet ikke godt nok; der er brug for både en opstramning og en klargøring af disse regler. Det er derfor, vi har bedt om at få det behandlet i et forslag for sig selv. Dermed tror vi at kendskabet til loven i sig selv vil blive bedre.

Tak til de ordførere, som har været positivt indstillet over for det. I Socialdemokratiet vil vi arbejde videre med disse tanker, selv om der ikke umiddelbart er flertal for det hele. Jeg betragter også den debat, vi har her, som et skridt i den rigtige retning. Der er nogle, der begynder at bevæge sig på enkeltpunkter, og det skal nok ende med, at vi også får gennemført en lovgivning på dette område i overensstemmelse med de tanker og ideer, vi har om større tryghed i ansættelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændring i følgende udvalg:

Miljø- og Planlægningsudvalget (25/2 88):

Udtræder: Niels Anker Kofoed (V)

Ny stedf.: Hans Jørgen Holm (V)

Udtræder: Dohrmann (FP)

Nyt medl.: Kirsten Madsen (FP)

Udtræder: Kirsten Madsen (FP)

Ny stedf.: Annette Just (FP)

[Første næstformand]

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 1. marts 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.12
